

the Ukrainian literary language formation. Adjectives-composites were initially included in the old Ukrainian language as loan-words, Greek calques. However, they quickly assimilated to the East-Slavic soil, firmly entrenched in the Ukrainian language vocabulary and became the model for the new compound adjective formation.

Key words: compound adjectives, composites, semantics, word-formative type, word-formative model, Old Ukrainian language.

Мовна мозаїка

КОПІЙКА – КОПІЙКІ – ДВІ КОПІЙКИ – ВІСІМДЕСЯТ СІМ КОПІЙОК

Багато хто помиляється в наголошенні іменника *копійка*. Зокрема, уживає форму множини *копійки*, очевидно, під впливом російської *копейки* та форму *копійок* у сполуках з простими числівниками *п'ять* — *дев'ять* (напр.: *п'ять копійок, сім копійок*), зі складними (напр.: *тридцять копійок, вісімдесят копійок*) та складеними числівниками, до яких не входять *два, три, чотири* (напр.: *вісімдесят сім копійок, дев'яносто п'ять копійок*). Щоб не помилятися в наголошенні цього іменника, потрібно запам'ятати:

1. Слово *копійка* належить до тих іменників першої відміни жіночого роду із суфіксом **-к-**, які у відмінкових формах однини мають **наголошений корінь** (пор.: *копійка, копійки, копійці, копійку, копійкою, копійці, копійко*), а у відмінкових формах множини, крім родового відмінка, — **наголошене закінчення** (пор.: *копійк-і, копійок-Ø, копійк-ам, копійк-і, копійк-амі, копій-ах, копійк-і*).

2. За умови поєднання з числівниками *два, три, чотири* іменник *копійка* потрібно вживати в усіх відмінках **з таким самим наголосом, як і в однині**, пор.: *дві (три, чотири) копійки, двох (трьох, чотирьох) копійок, двом (трьом, чотирьом) копійкам, дві (три, чотири) копійки, двома (трьома, чотирма) копійками, двох (трьох, чотирьох) копійках*. Так само наголошуємо його в сполуках зі складеними числівниками, що мають одиниці *два, три, чотири*, пор.: *двадцять дві копійки, двадцяти (-ьох) двох копійок, двадцяти (-ьом) двом копійкам, двадцять дві копійки, двадцятьма (-ьома) двома копійками, двадцяти (-ьох) двох копійках*.

3. В іменника *копійка*, поєданого зі складеними числівниками, до яких входять одиниці *п'ять* — *дев'ять*, **наголошений корінь у всіх відмінкових формах** (пор.: *вісімдесят сім копійок, вісімдесяти (-ьох) семи (сімох) копійок, вісімдесяти (-ьом) семи (сімом) копійкам, вісімдесят сім копійок, вісімдесятма (-ьома) сьома (сімома) копійками, вісімдесяти (-ьох) семи (сімох) копійках*). З наголошеним коренем його подав у сполуці із числівником *п'ять* словник-довідник “Українська літературна вимова і наголос” (К. : Наук. думка, 1973. — С. 290). Орфографічні словники української мови цього наголосу не зафіксували. Його частково подав новий Граматичний словник української літературної мови. Словозміна / Відп. ред. Н.Ф. Клименко. — К. : Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2011) у таблиці 27 серед парадигм відмінювання іменників жіночого роду під кодом 1 ОФ РЕ 1 **писанка, яшірка** на с. 695, до якого належить і *копійка* (див. с. 21). У цьому Словнику до складу відмінкової парадигми іменних частин мови, крім однини і множини, додатково введено так зване обмежене число і сформовану на його основі підпарадигму з трьома відмінками — називним, родовим та знахідним, властиву числівниково-іменниковим сполукам. Мовна практика засвідчує, що наголошення кореня слова *копійка* в сполуках із числівниками органічне і для решти відмінків.

Отже, правильно наголошувати *копійка* (однина), *копійкі* (множина), *дві (три, чотири) копійки, вісімдесят сім копійок*.

Катерина Короденська